

Саша Срећковић, музејски саветник

НЕКА ИСКУСТВА ИЗ АНГАЖОВАЊА У ПРОЈЕКТИМА УНЕСКО У ОБЛАСТИ НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Од 2011. године сам, у својству лиценцираног тренера УНЕСКО у области нематеријалног културног наслеђа (НКН) учествовао на извесном броју скупова посвећеним темама изградње националних капацитета за очување НКН, пописивања НКН уз учешће локалних заједница и сл. У три прилике сам водио вишедневне радионице за имплементацију Конвенције за потребе Националних комисија УНЕСКО у Црној Гори, БиХ и Немачкој. У програму реализованом у Немачкој учешће су узеле и Националне комисије УНЕСКО у Аустрији и Швајцарској. Радионице су остварене у уској сарадњи с управним телима у области културе (Министарства културе Црне Горе, Бих и Републике Српске; стална конференција културних администратора немачких територијалних органа, као и Федерална администрација за културу Швајцарске).

За ову прилику поједини важнији закључци у вези с мојим искуствима на имплементацији Конвенције могли би да се представе на следећи начин:

- Успешно позиционирање етнолошке струке – углавном у земљама бивше Југославије (Србија, БиХ, Црна Гора) махом етнолози у музејима раде на мерама очувања нематеријалног културног наслеђа, а остале професије су слабије заступљене. Активни и присутни су још и професионалци из других хуманистичких и друштвених дисциплина као што су: етномузикологија, археологија, лингвистика, историја и др.

- Локалне заједнице су махом недовољно обавештене о могућностима и добробитима које им методологија и систем нематеријалног културног наслеђа могу пружити. Проблематичан је однос у вези с легитимитетом рада на НКН између професионалаца у области културног наслеђа и локалних заједница. Нарочито је то изражено у питању статуса припадника локалних заједница као валидних истраживача културног наслеђа (што допушта Конвенција о очувању НКН)

- Локалне заједнице нису склоне значајнијим иницијативама у вези с НКН у Србији, БиХ и Црној Гори и радије су малодушне па очекују увек „сигнале из централе“. Опажа се фрагилност концепта цивилног друштва у овим земљама бивше СФРЈ услед ауторитарног локалног друштвено-политичког наслеђа

- Утисак је да етнолози у музејима нису сасвим навикли на *заштитарски* приступ какав имплицирају мере очувања НКН. Поред истраживачког рада и објављивања

результата тог рада од етнолога се у овој области очекују својеврсне друштвене акције и практичан рад на мерама заштите НКН

- Исувише се обраћа пажња на УНЕСКО-ве листе нематеријалног културног наслеђа (иако то ниједанпут није био основни тематски нагласак на поменутим скуповима). Уместо тога националне и друге специфичне локалне листе НКН требало би да буду фокус на пољу едукације и приликом кампања подизања свести код локалних заједница.

- Конвенција УНЕСКО о очувању НКН релативизује концепт *аутентичности* и не сматра га поузданим критеријумом за оцену вредности појединих елемената НКН, с обзиром да је свака жива култура непрестано у развоју и променама (о овом питању било је неколико занимљивих дискусија током радионица)

- Постоје такође чести проблеми с методолошким приступом и неусклађеном терминологијом у области НКН. Питање превода Конвенције је од посебног значаја, јер је неопходно да стручњаци у одређеној мери користе стандардизовану терминологију

- Учесници радионица су се опуштеније и лагодније осећали када смо ишли заједно на теренска рекогносцирања, јер им је тај амбијент препознатљивији него сама едукација где смо као тренери били у посебно деликатној позицији. Осетљиво је питање едукације колега о Конвенцији, јер су међу њима рецимо и професори, а с друге стране недовољно је било учесника из редова локалних заједница и локалних удружења, којима је Конвенција првенствено и намењена

- Законодавни оквири као важан услов и амбијент за реализацију методологије очувања НКН нису на оптималан начин постављени ни у једној од поменутих земаља у којој сам радио на изградњи капацитета за НКН

- Веома је вежно када се поједини ефекти ових едукативних програма могу релативно брзо сагледати или проценити. На пример, било је задовољство видети како се добро међусобно разумеју и сарађују колеге – експерти из области културног наслеђа из три различита ентитета у БиХ. Такође је, на пример, занимљиво како НКН може допринети у решавању глобалнијих питања и проблема. Колеге из Немачке посебно рецимо занима улога НКН у суочавању са савременим друштвеним изазовима (на пр. питање друштвене интеграције имигрантских заједница и сл.)

- Добро је што радионице обично воде по 2 тренера с комплементарним знањима, вештинама и компетенцијама.

- У појединим случајевима (Црна Гора, Бих) тренери нису имали довољно могућности да се укључе у процес припреме радионица за имплементацију Конвенције.

Такође, тренери су прилично лоше обавештени о периоду након реализације радионице и евентуалним ефектима (и поред тога што смо у неколико наврата тражили те повратне информације од организатора националних радионица за имплементацију Конвенције)